

styrelsen för östra distriktet

STÖD

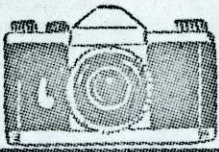
småvarmt

Nr:1-73-8

Medlemsinformation från STÖD

årg.2.

STÖD

styrelsen för östra distriktet

Vi i styrelsen ber att få tacka för det positiva mottagande första upplagan av "SMÅVART" fick. Visst hade vi hoppats på några rader från några av läsarna, de uteblev men vi hoppas på bättre gensvar på årets nummer.

Visst är det tråkigt att det måste dröja ett helt år mellan varje nummer, det vore ju mycket värdefullare om vi kunde komma med ett nytt ex. varje kvartal. Våra möjligheter att förmedla information är dock intimt sammankopplat med distriktets finanser, dvs. inkomster. Ett nummer av "SMÅVART" kostar omkring 1:50 per exemplar, varje klubb betalar 4:7 för varje medlem i klubben, efter DIFO plus diverse administrativa utgifter plus kurskostnader är de resterande 2:50 per medlem uppåt.

Vid förra utgivningen visade det sig att vissa klubbar hade råkat ut för detta att den insända medlemsförteckningen innehöll flera namn än det fanns anmälda medlemmar till distriktet, detta gör att en ännu större bit av "kakan" går åt till tidningen, då vi inte kan eller vill gallra bort någon från förteckningen. Det är alltså av största vikt att varje klubbstyrelse redovisar alla sina medlemmar till distriktskassören. Vi måste ju konstatera att distriktet inte är en utomstående företeelse, det är ju klubbarna som är distriktet, alltså att betala till distriktet är ju en transaktion inom klubben och dess verksamhet, en kostnad för viss service, som en klubb har gemensamt med några grann- och vänklubbar inom ett geografiskt bekvämt område.

Vart tog den utlovade vårkursen i naturfoto vägen?

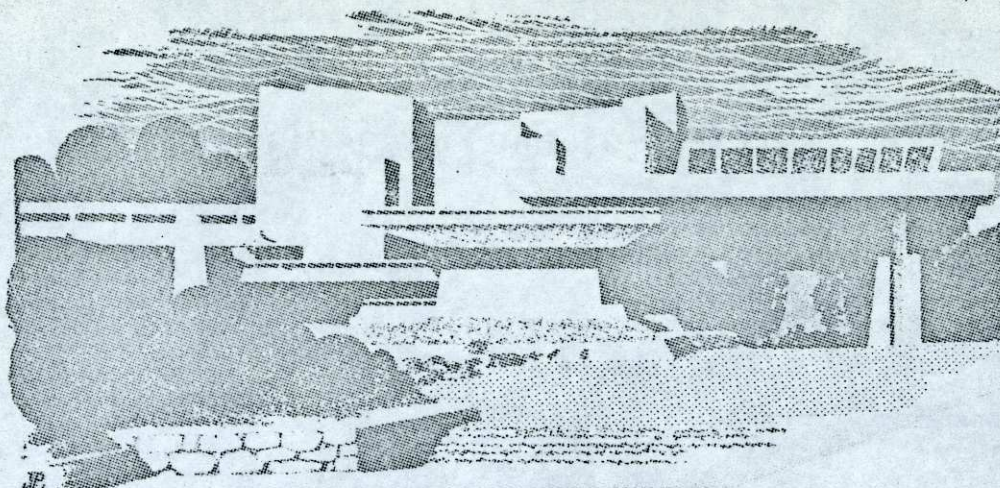
Som Du sett av klubbinform under vintern och våren har STÖD ansökt om ett länslotteri i Östergötland, att säljas i Norrköping, det har varit vissa svårigheter att få torgplats mm., av den anledningen har vi skjutit fram kursen. Vi behöver lotteripengarna för att kursen skall bli kostnadsmässigt rimlig. Vi arbetar nu för att kursen skall bli av under hösten. Vem som kommer att bli vår föreläsare är ännu inte klart, men vi lovar att det skall bli en toppenkille inom naturfoto.

Du vet väl om distriktsklubbarnas permanenta fotoutställning på vår "kursgård" Tranåsbaden? Tranåsbaden tillhär DHR och besöks och bebos av handikappade människor, de flesta rörelsehindrade som själva har liten eller ingen möjlighet att komma ut i naturen. Det är en stor uppgift vi har att fylla genom denna utställning och den är mycket populär bland gästerna. Bilderna byts var sjätte vecka och vi hoppas på klubbarnas och även enskildas hjälp även i fortsättningen med bilder till utställningen. En av svårigheterna är bytet av bilder, men där har Lennart Ring i Tranås varit bussig och ställt upp till vår hjälp. Han tar emot bilderna, åker ut och byter samt packar och åter-sänder de utbytta bilderna. Vi i STÖD ber att få buga oss och framföra ett djupt känt tack.

Med dessa rader ber vi att få inbjuda alla och envar med åsikter och tankar om och kring FOTOGRAFERING och BILD.

DISTRIKTSSTYRELSEN

gm. Bo Holmquist

Fotoklubben Gluggen, värd för höstens Difo-stämma och tävling.

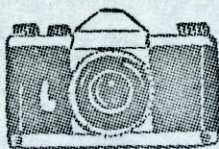
Gluggen är en ny klubb som bildades den 1/1 1973 genom sammanslagning av Finspångs två fotoklubbar, Kameraklubben och Finspångs fotoklubb. Många av medlemmarna är nytillkomna, dvs fd inte medlemmar i någon av de två gamla klubbarna. För närvarande är medlemsantalet ca 30.

Gluggen håller regelbundet möte första onsdagen varje månad. Vid mötena talar antingen någon av Gluggens medlemmar eller en inbjuden föreläsare om något intressant fotografiskt ämne, eller visar bilder och berättar om dessa. Ämnet diskuteras därpå över en kopp kaffe. Vid kaffet visas medhavda diabilder, varav den bästa väljs ut som kaffebilden, dvs gratis kaffe åt fotografen.

Gluggen förfogar över ett relativt välutrustat mörkrum, som utnyttjas flitigt av klubbens medlemmar. Alla nya medlemmar erhåller ett introduktionsbesök samt två fria besök i mörkrummet. Därefter löses mörkrumskuponger, som lämnas som kvitto vid lån av mörkrumsnyckeln. Dessa kuponger säljes dels styckvis eller flera åt gången, ju fler kuponger åt gången desto billigare per styck.

Vi förutsätter ett gott deltagande i årets distriktsfototävling och hälsar alla välkomna till Finspång och som vi hoppas en trevlig och intressant tävling och fotostämma. Samling sker den 21/10 1973 i Finspångs bibliotek, vilket inryms i kommunalhusets nedre del. Kommunhuset, Finspångs "skrytbygge", kan ingen missa. Det ligger i korsningen mellan väg 51, Bergslagsvägen och Kalkugnsvägen. Goda parkeringsplatser finns vid biblioteket och mat kommer att ordnas på hotell de Geer till rimligt pris.

Välkomna !

STÖD

styrelsen för östra distriktet

RIKSFOTOSTÄMMAN.

Förhandlingarna gick i år liksom förra året i en optimistisk anda, en stämma för de små problemens lösning.

Förbundsstyrelsen med Arvid Ödman i spetsen sitter nu stadigt i stolen och går från klarhet till klarhet i sina strävanden att genom olika aktiviteter stärka och göra vårt förbund handlingskraftigt. Ett administrativt samgående med SSF (Sveriges Smalfilm Förbund), som därmed flyttar över sin verksamhet till vår förbundsexpedition i Göteborg, får man nog se som en utveckling i rätt riktning.

En ny grupp i RIFO-tävlingarna kom även i år, förra året var det "färg på papper" i år kom "DIASHOW" alltså färgbildsserier med ljud. Några önskade att denna grupp skulle gå under gruppen "smalfilm" men under den debatt som följde klargjordes snart olämpligheten i detta förslag. Vi fick alltså "grupp E".

Vissa omredigeringar av tävlingsreglerna i övrigt skall också ske, förbundsstyrelsen fick i uppdrag att till hösten utarbeta förslag som sedan skall gå på remiss till klubbarna och presenteras nästa stämma, vilken kommer att förläggas till Västerås, som vill saluera sitt fyrtionde verksamhetsår genom att arrangera 1974 års riksfotostämma. Ett nytt namn fick vi i förbundsstyrelsen, det var Ulf Carlsson, Gbg som avlöste Gustaf Bernström, vilken på grund av tidsbrist av sagt sig omval. Ulf Carlsson som är ordförande i Fotografiska Föreningen i Göteborg och har sitt jobb vid Hasselblads kommer säkert att bli en nyttig kontakt.

Ett "förbundsemlen", att sy på jackor och rockar presenterades även, det finns att tillgå förbundsexpeditionen i Gbg mot en avgift av 10:- plus postförskottsavgift.

Presentationen av årets RIFO-bilder var när det gäller den svart-vita delen, positiv. Bilderna var av tekniskt hög kvalité och innehållsmässigt var de flesta mycket väl sammanhållna, det allmänna omdömet var nog att svensk fotografi hävdar sig ganska väl när klubbfoto grafen är på högsta nivå.

Färgklassen blev en besvikelse, kanske berodde detta inte på fotograferna utan på juryn, av hela det stora färgmaterialet hade juryn valt ut några få kollektioner (en bildvisningstid på sådär en fem minuter) som på intet sätt kunde ge en representativ översikt av det insända materialet. Färg på papper hade bland annat en kollektion som var handkolorerad, om detta hör hemma i fototävling finns anledning att återkomma till. Den stora överraskningen och samtidigt den stora behållningen blev årets smalfilm, där fanns spelfilmer, animerade filmer, dokumentära filmer och andra opretentiösa presentationer som samtliga visade upp uppfinningsrikedom, färgkänsla och avancerad ljudteknik. För att rekommendera några: "Jönssons mek", "Akvariesvit" och "Häxan".

Bo Holmquist

Till våra smalfilmare!

Samarbete mellan Riksförbundet Svensk Fotografi (RSF) och Sveriges Smalfilmförbund (SSF)

Vid RSF:s årsstämma i Gävle beslöts att, det mellan RSF och SSF diskuterade samarbetet skall inledas, vilket bör ge svenska smalfilmare möjlighet till bättre service, ökade tävlingsengagemang och vidgade internationella kontakter.

Vi upplever detta beslut som mycket positivt och förbundsstyrelserna skall på allt sätt medverka till en bra start. Att det tar någon tid innan allt fungerar tillfredsställande är dock klart.

Varje smalfilmare inom RSF och SSF betalar en årsavgift av 3:- kr, en avgift som smalfilmssektionerna lämpligen inbetalar klubbvis på SSF:s postgiro 555 00-3. (För SSF gäller dessutom en klubbavgift på 45:- kr per klubb).

För RSF-anslutna fotoklubbar med smalfilmssektioner föreligger ingen annan förändring i förbundstillhörighet, avgifter el. dyl.

På bifogade formulär ställer vi en del frågor som vi gärna skulle vilja ha besvarade för att underlätta vårt arbete med att kartlägga vilka RSF-klubbar som SSF aktivt bör betjäna.

Vad erbjuder då SSF till smalfilmklubbar och smalfilmssektioner?

1. SSF är det samlande organet för smalfilmklubbar och smalfilmssektioner.
2. SSF är medlem i Nordiska Smalfilmförbundet och UNICA (Union Internationale du Cinema d'amateurs) med åtföljande internationella kontakter.
3. SSF representerar amatörfilmen vid kontakt med TV, myndigheter etc.
4. SSF ger förslag till program, förmedlar kontakt med andra klubbar står till tjänst med normalstadgar för smalfilmklubbar etc.
5. SSF är aktiv på tävlingssidan,
 - arrangerar årligen Svensk Smalfilm, föregången av klubb- och distriktstävlingar.
 - arrangerar årligen Svensk Smalfilm för ungdom.
 - ur årets filmmaterial beslutar SSF:s styrelse om vilka filmer som skall delta i Nordisk Smalfilm och d:o för ungdom.
 - SSF beslutar liksom om filmbidrag till den årliga UNICA-tävlingen.

6. SSF har tecknat avtal med STIM, vilket innebär att SSF:s medlemmar får visa sina filmer med musik i offentliga sammanhang.
7. SSF:s filmbedömningsjury kan anlitas utan kostnad i samband med klubb- och distriktstävlingar eller för utlåtanden utanför tävlingssammanhang.
8. SSF ger ut medlemsbladet, "Svensk Smalfilm", med 4-5 nummer/år.
9. Uthyrning av filmer till förmånspris. RSF:s och SSF:s filmotek skall slås samman och stå till medlemmarnas förfogande. Till hösten räknar vi med ett större färskt tillskott av S-8 kopior av de bästa filmerna i Nordisk Smalfilm och RIFO-film 1973.
10. RSF:s organ i fotofrågor är Aktuell fotografi. SSF:s styrelse skall sträva efter att öka smalfilmsinnehållet i denna tidning.

Sist, men inte minst. Samarbetet mellan RSF och SSF har åstadkommit en samling av Sveriges amatörfilmare under ett kontaktorgan. Vi tror att amatörfilmerna genom våra gemensamt ökade resurser skall ha god nytta och glädje av vad vi erbjuder.

Skriv till oss om något är oklart!

Göteborg den 3 juli 1973

SVERIGES SMALFILMFÖRBUND

Jakobsdalsgatan 42
412 68 GÖTEBORG

RIKSFÖRBUNDET SVENSK FOTOGRAFI
Sveriges Fotoklubbar
Magasinsgatan 12
411 18 GÖTEBORG

8.

HUR VILL VI HA DISTRIKTETS FOTOKURSER?

STÖD:s intention är att varje år anordna minst EN helst TVÅ fotokurser. Under senaste året på TRANÅSBADEN där vi också i fortsättningen har stor möjligheter att få hålla till. Crister Strömholm, Svante Hedin, Curt Dejmo och Gillis Häagg är kända fotografer som hjälpt oss att göra kurserna intressanta. Vi vill nu ha DIN hjälp att komma med förslag till nya ämnen och nya eller gamla föreläsare. Tänk efter vad Du helst vill lära DIG mer om, skriv ner det på talongen nedan.

FÖR BÄTTRE PLANERING

klipp här!

Jag vill gärna delta i kurser inom någon eller några av följande ämnesområden:

:: Allmän svart-vit	Förslag till föreläsare
:: " färg
:: Bildanalys o. bedömning
:: Avancerad kurs i sv-v och eller färg
:: Djur och naturfoto
:: Föreningsteknik
:: Modellfotografering
:: Annat önskemål som jag noterat på omstående sida.	

namn:.....	Talongen insändes till:
adress:.....	Sigvard Allerth
postanstalt:.....postnr:.....	Skårvägen 65
tel:.....	603 65 NORRKÖPING

SÄND IN TALONGEN SNARAST

Aktuella debatt-

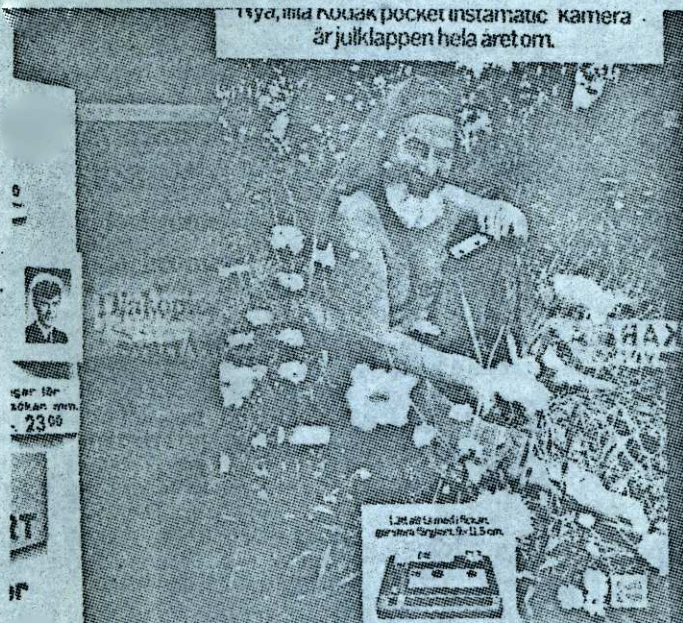
fönstret

9.

artiklar ur abf.s tidning

1973 — 2

Nya, små Kodak pocket instamatic kamera
är julklappen hela året om.

Ny! Kodak pocket
Instamatic kamera.
Alltid till hands i fickan!
Ladda lätt med filmpatron.
Ta stora färgkort.

En klapp
för
85 kronor

Kodak pocket
Instamatic kamera

Färgkort i nytt format
Kodak pocket Instamatic kamera

Kom in!
Vi har Kodaks

Folkkonst som blev storindustri

10. FOLKKONST SOM B

Det är ju självklart att allt nytt inte behöver vara bra. En ny teknik är nämligen inte automatiskt detsamma som större valfrihet — helt enkelt eftersom det gamla snart är borta. I lönsamhetens namn. Men långt ifrån alltid till konsumentens fromma. Gunder Andersson har synat amatörfotograferandet som folkkonst — och storindustri!

De flesta känner till scenen: man är på besök, kaffet är urdrucket, TV:n mal på tomgång, samtalsämnen börjar tryta. Då kommer det förlösande ordet:

— Vill du se på mina semesterbilder? Varpå fotoalbum, dia-projektor eller filmprojektor kommer fram, (för det mesta) alltefter social ställning. Stolt förevisas bilderna från playan, fjällsemestern eller sommarstugan. Om färgerna är dassiga, skärpan minimal eller kompositionen sned minskar inte återseendets glädje. Ty motivet är välkänt, och förevisaren har själv tagit bilden.

Det sista är kanske viktigast av allt. Fotot har blivit vår största folkkonst, i meningen att det är ett aktivt skapande.

Just därför är det viktigt att gå djupare ned i amatörfotograferingens förutsättningar och eventuella möjligheter.

I Kulturrådets statistik över den enskildes utgifter för kultur hamnade foto/film trea för år 1970, med 17 procent (236 miljoner) av totalsumman som var drygt 4 miljarder. Etta var radio/TV med 33 procent, tvåa press med 29 procent.

Men i dessa båda fall rör det sig om en *passiv aktivitet*. Man konsumerar andras prestationer, men gör inget själv. De aktiva sektorer som skulle kunna konkurrera hamnar långt ned: teater/dans 1 procent, musik (inklusive inköp av instrument) 5 procent.

Konst och industri

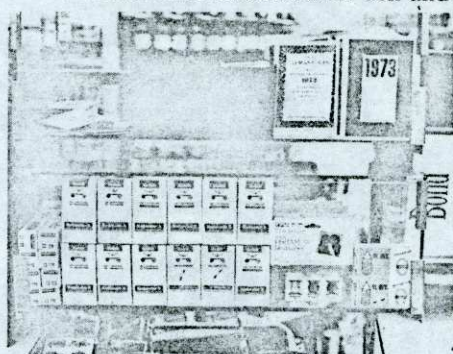
Amatörfotografering är en konst — men också en industri. Det är en haussebransch och har varit det länge. De senaste årens omsättning för labb och butiker har ökat med 10 procent årligen. Det innebär ändå en tillbakagång jämfört med de sista åren under 60-talet.

Likasa har fotograferingens andel av den enskildes kulturutgifter minskat sedan början och mitten av 60-talet. Från

19 procent 1960, via 25 procent 1965 till 17 procent 1970.

Delvis är detta en följd av konjunkturnedgången de senaste åren. Men *framför allt* är det en följd av att branschen lyckats hålla priserna nere och i vissa fall t. o. m. sänka dem. Trots nedgången i procenttal har konsumtionsökningen varit störst inom fotobranschen.

Kampen om själarna har gått via den ena tekniska innovationen efter den andra.

Kodaks dominans är så gott som total på typiska amatörinköps-ställen typ pressbyrå-kiosker och varuhus.

ra inom fotografins alla sektorer: filmer, kopior, kameror, övrig utrustning.

En färgkopia, 9×13, kostar idag obetydligt mer än en svartvit kopia i kontaktformatet 6×9 gjorde på 50-talet. Bildrevolutionen började med de svarta "SANG"-kopiorna på 50-talet, då man för någon femöring mer fick 9×9 i stället för 6×6. I början av 60-talet kom den billiga färgfilmen, samma veva kopior i samma format, numera kopior utan vita kanter (som kostar en femöring mer än *med* vita kanter), s. k. "bjudbilder" (där två bilder i mindre format kopieras bredvid originalbilden, att klippas av och ges bort vid tillfälle), bilder med ett litet hjärta på en flik (liksom för gåva) etc.

Hela tiden försök att inom en given kostnadsram sno åt sig extra vinst. Ty vem vänder på femöringarna?

"Instamatic-revolutionen"

Billiga lådkameror har det funnits länge. Men ändå innebar Kodak Instamatic en revolution när den kom i mitten av 60-talet. Originalmodellen kostade 38 kronor — men produktionspriset per kamera (nedpackad i låda, inklusive väska) var sex kronor och femtio öre!

En enorm reklamdrive sattes igång, Instamatic blev ett begrepp — varpå obetydliga förbättringar fick priset att raka i höjden. Men då var redan kon-

kurrenterna utslagna. Och nu, när marknaden blivit mättad — då kommer nästa stora drive: Pocket Instamatic! Att ha i fickan! Att kunna använda överallt! Med nytt filmformat — vilket gör att alla nuvarande Instamatic-ägare måste köpa ny kamera om några år, när den gamla filmen är utgången.

Mönstret följer andra branscher. När ett steg nåtts kör reklamen fram till lägg eller futtiga förbättringar som *banbrytande*. När en marknad, och en produkt, mjölkats ur är det dags för nästa vara — som bygger på föregångarens status. Den gradvisa utvecklingen — med åtföljande reklamfanfarer — är ett sätt att göra pengar på människors invanda ovilja att vara gammaldags — eller dito behov av status. När marknaden för svartvit TV och Instamatic-kameror var mättad kom färg-TV respektive Pocket-kameran. Inte som ett brev på posten. Utan som en logisk följd av det ekonomiska systemet.

Någon garanti för att den nya kameran är bättre finns självfallet inte. Speciellt inte i det prisläget. Jämför man amatörbilder tagna med en lådkamera på 30-talet och Instamatic-bilder från 60-talet finns knappast någon skillnad — och minst av allt till Instamatics fördel.

Färgrevolutionen

Det var färgen som gjorde att amatörfotograferingen fick förnyad popularitet i början av 60-talet. När Instamatic lanserades samtidigt med den "självsladdande filmen" (inkapslad i patron) var succén omedelbar. Övergången från 12 till 20 eller 36 bilder per film var också mycket ekonomiskt givande. I reklamen sades visserligen att *styckepriset* per bild hade blivit lägre. Men eftersom rutorna var fler, och därmed också antalet kopior, innebar den skenbara prissänkningen ändå högre utgifter för konsumenten.

När nu vinsten inom denna högvinstbransch blivit mindre än beräknat möts detta genast med motåtgärder. Vid årsskiftet avskaffades det s. k. "garantikopisystemet", vilket innebar att konsumenten bara betalade för de kopior han ville ha. Nu måste han lösa ut och betala för *alla* kopior, också de dåliga.

"Ta bilder jämt"

"Vardagsmänniskan" är idag fotoindustrins målgrupp nummer ett. På världens största fotomarknad, Fotokina i

Frankfurt i fjol, var "impulsfotografering" det förlösande ordet. Alla talade för målsättningen att varje människa ska äga åtminstone en kamera, alltid redo. Kodak var först ur startgroparna med en kamera som fyllde målsättningen: Pocket Instamatic.

Ty fotoindustrins målsättning är att människor ska ta bilder ständigt och jämt.

Målet är inte värst avlagt. I Västtyskland har t. ex. 10 miljoner kameror sålts de senaste fem åren, till ett sammanlagt värde av 663 miljoner D-mark. År 1970 togs där 16,4 miljoner bilder, varav 72 procent i färg.

Kodak har cirka 90 procent av den svenska film-marknaden; mer än i något annat land. (Samtliga foton tagna av Jan Eve Olsson.)

Hård branschkonkurrens

Fotobranschen har varit en expansiv bransch under hela 60-talet, och de som inte kunnat hänga med i rationaliseringsvängarna har obönhörligt slagits ut. Nedläggningar och sammanslagningar har varit vanliga, också inom framgångsrika företag.

Uppdelning av funktioner

Inom kamerasektorn råder ännu ett konkurrenstillstånd som kan benämnas uppdelning av funktioner. Kodak dominerar det billigaste prisläget nästan helt, men i de högre prisklasserna råder fortfarande strid på kniven, och med jämna mellanrum sker fusioner och avtal om "tekniskt samarbete". En rad tyska märken har mer eller mindre avancerade planer på att flytta tillverkningsen till "lönemässigt gynnsammare länder". Och offer skördas i konkurren-

sen. Häromåret tvingades Zeiss-Ikon lägga ned kameratillverkningen efter att bara något år innan ha köpt upp det habila Voigtländer. Orsak: Man kunde inte göra amatorkameror till konkurrenskraftiga priser.

Inom försäljningssektorn rör det också på sig. Här i landet försöker t. ex. postorderfirmor och enskilda lycköskare slå sig in via gratiserbjudanden (där filmtillverkarna villigt ställer upp; det ligger i deras intresse att film konsumeras). Men för närvarande är koncentrationstendenserna mer påtagliga. Storlabben köper upp allt fler småbutiker; fem bolag äger nu drygt 60-talet butiker runt landet: Linkopia 19, Kodak 15, Kungsfoto 12, Molander & Son 11.

Kodak nära monopol

Inom filmsektorn råder i stort sett monopol. Kodak har uppåt 90 procent av den svenska marknaden, vilket är mer än i något annat land, fast tendensen är densamma också där. Ilford tvingades för några år sedan lägga ned sin färgfilmstillverkning, Adox har sålt sina fabriker, Ferrania klarar sig inom Italien tack vare tullmurar, Japan har haft föga framgång inom filmsektorn i Väst-europa och i Östeuropa ingen alls. Agfa/Gaevert lyckas dock hålla ställningarna någorlunda i hemlandet Västtyskland.

Kodaks nuvarande dominans växte fram med Instamatic-kameran, och hos oss kan den avläsas på typiska amatörinköpsställen som varuhus och pressbyråskiosker, där märkets dominans är total. Den kan också avläsas i taxeringskalendern. Bolaget är det fjärde högst taxerade i Göteborgsdistriktet. Omsättningen har ökat rekordartat de senaste åren, från 10.515.920 kronor år 1970 till 15.371.850 kronor 1971.

Men denna monopoliseringstendens drabbar inte bara konsumenterna, och kommer att göra det än mer i framtiden. Det finns också andra aspekter. Det faktum att vi för vår filmförsörjning är beroende av utlandet (utom för viss röntgenfilm, som görs i Sverige) kan få konsekvenser i t. ex. avspärrningslägen. Idag finns bara ett beredskapslager för cirka två månader. Detta är allvarligt, eftersom en stor del av våra massmedia (TV men också t. ex. offsetpressar) är beroende av film för att kunna fungera.

Problemet blir också större för varje år, eftersom vi blir alltmer beroende av

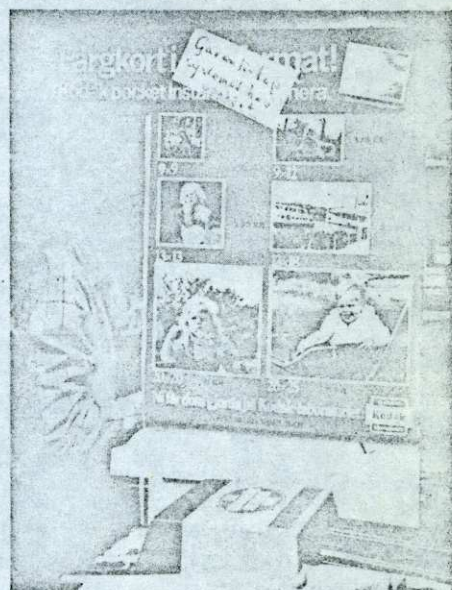
tillgång till råfilm av olika typer. På Överstyrelsen för ekonomiskt försvar beräknar man att all privatfotografering skulle tvingas upphöra inom kort tid efter att ett krigstillstånd inträtt eller gränserna spärrats.

Men om sådana saker får vi aldrig läsa i våra tidningar. Där talar man inte heller om den ekonomiska strukturen inom fotobranschen eller monopoliseringens och de stora enheternas konsekvenser för konsumenterna.

Där ägnar man sig istället åt att, under objektivitetens täckmantel, ogenerat puffa för varje teknisk nymodighet, utan att låtsas om dess brister. Fototidningarna fungerar idag som indirekta branschorgan som får material gratis för att förbereda marknaden och underlätta de nya produkternas spridning.

Senast gällde det Kodaks Pocket Instamatic. Både själva kameran och dess marknadsföring fick lovsånger i Fotonyheterna, Svensk Fotografisk Tidskrift (yrkesfotografernas eget organ) och FOTO. (SFT ställde helt upp på Kodaks reklamslogan att amatörerna ska läras plåta ständigt och jämt. Men utan att förklara hur eller varför. Vad alla dessa bilder egentligen ska användas till.)

Men det är ju självklart att allt nytt inte behöver vara bra. En ny teknik är nämligen inte automatiskt detsamma som större valfrihet — helt enkelt eftersom det gamla snart är borta. I lönsamhetens namn. Men långt ifrån alltid till konsumentens fromma.

I skyltningen spekulerar fotohandlarna i människans behov att bevara de tjusa, trivsamma ögonblicken.

ATT FOTOGRAFERA

Tittar man i ett fotoalbum från 30-talet och ett från 70-talet ska man finna bilder med ungefär likarat innehåll.

Det är ofta unga par, fester, kaffekalas. Det är fler bilder från helg än söcken. Ibland poserar tjejer och killar tillsammans, ibland en person med en häst (sällsynt på 70-talet), bil eller motorcykel.

Men det är fler inomhusbilder från 70-talet än tidigare; en följd av blyxfotograferingens utveckling men också av bilismens. Av 30-talets amatörbilder framgår att man då promenerade betydligt mer i skog och mark i stora grupper än man gör idag.

Dessutom är det flera semesterbilder numera. 1970-talets Mallorca-bilder motsvaras på 30-talet av bilder från tältsemestern.

Det finns en annan skillnad också: bilderna fr. o. m. 1960-talets början är i färg. Även om dessa ganska sällan stämmer.

Ty färgen kom utan att färgens förutsättningar klargjordes. Det sades mycket om att färgfilmen bara klarar vissa ljusförhållanden, och att det är känsligare ju billigare kameran är. Eller att vissa motiv helt enkelt gör sig bättre i svart-vitt. Därför är också 30-talets amatörbilder genomgående bättre som bilder betraktade. Framförallt är de mindre romantiska.

Färgen kom av ekonomiska skäl, inte av någon vilja att ge amatörfotograferna möjlighet att ta mer autentiska bilder (om nu någon trodde det). Färg var lönsamt, och därför satsade monopoljättarna på färg.

"Som en förlängning av den helautomatiska kameran kommer det helautomatiska knäppandet, sådant det uttrycks som en målsättning i reklamdriven kring Pocket Instamatic. Man ska ta bilder jämt. Sanslöst. Hur som helst. För knäppandets egen skull."

Gunder Andersson fortsätter här den andra artikeln om amatörfotograferingen som blivit en storindustri — en haussebransch. (Den förra artikeln var införd i Fönstret 2.)

■ Svart-vitt ignoreras

I vinstens intresse gjorde man också allt för att den svart-vita bilden skulle glömmas bort av amatörfotograferna. Anses som ett passerat stadium.

De enda gångerna man numera ser till svart-vita bilder i fotoaffärernas skyltfönster är när de skyltar med s. k. "farfars-bilder", som kan restaureras för ett par tiotior. Annars är det bara färgbilder, i Instamaticformat. Tagna i ideal-ljus, med glada, skrattande människor. Gärna i motljus, som sveper in verkligheten i en orangefärgad, förförisk hinna.

"Självklart ska man fota i färg", säger denna reklam. "Färg är modernt, medan svart-vitt är gammaldags." Och konsekvensen: att få tag i en svart-vit rulle på de typiska amatörinköpsställen, t. ex. Pressbyråkiosker eller varuhus kan vara ganska svårt. Att lämna in en svart-vit rulle till en fotohandlare och få acceptabla kopior är helt enkelt omöjligt. Eftersom all framkallning och kopiering görs av stora centrallabb, där man helt satsar på färg och gör det svart-vita "till vänster". Slutresultatet är konsekvent betydligt sämre än på 30-talet.

Liberalismens berömda "valfrihet för konsumenten" fungerar alltså inte (heller) inom fotoindustrin, eftersom det är lönsammare för de multinationella jättarna att satsa på färgen.

Detta visar att den s. k. "tekniska utvecklingen" inte alltid är till konsumentens bästa.

■ Ny film — ny utrustning

Det finns ett annat exempel: smalfilmen.

När marknaden för den gamla typen av smalfilm, den s. k. "dubbel-8:an", var mättad kom "super-8:an". Filmen var laddad i patron, bildfönstret något större än tidigare, perforeringshålen mindre

och avståndet mellan perforeringarna större. Filmens längd var kortare (3,30 min. mot 4,30) — men priset ändå högre. För den nya filmen behövdes en helt ny utrustning. Den gamla filmen fortsatte att saluföras, men snart är den utgången ("av lönsamhetsskäl") — och då är såväl kamera, projektor som klippapparat odugliga. Den som vill fortsätta att smalfilma tvingas inte bara köpa dyrare film, utan också förnya hela sin apparatur. Vilket innebär några tusenlappar.

■ Spinner på skaparbehov

Fotoreklamen spinner ofta på människors inneboende behov att skapa något eget. Den gör det utan att direkt säga vad man ska fotografera — eller varför. Ändå har den framgång — kanske beroende på att vi lever i ett samhälle där det egna skapandet blir allt sällsyntare i själva arbetslivet, och människor i stället låter skaparbehovet ta sig andra uttryck.

Det intressanta är också att fotoindustrin når sin framgång genom att vädja till människors oförmåga. Kanske beroende på att många sysslar så lite med eget, personligt skapande att man tvivlar på att man kan göra något eget. T. ex. klara av enkla, tekniska operationer.

Det är åtminstone i denna känsla av otillräcklighet och mindervärde som fotoindustrin spekulerar. När fotoreklamen vänder sig till den "enkla" människan och säger att "alla", "också du" tack vare helautomatiken kan klara av att ta bilder — då finns i botten två förödmjukande förutsättningar: att människor i allmänhet är för dumma att lära sig någon form av tekniska manipulationer. Och att de saknar vilja att lära sig någonting.

Och ändå fungerar denna reklam, ty
(forts. nästa sid.)

(forts.)

efter decennier av rasande snabb teknologisk utveckling är vi så vana vid att allt ska ske automatiskt, utan någon som helst ansträngning, att vi börjat koppla bort vår kreativa förmåga.

■ Slentrianknäppande

Som en förlängning av den helautomatiska kameran kommer det helautomatiska knäppandet, sådant det uttrycks som en målsättning i reklamdriven kring Pocket Instamatic. Men ska ta bilder jämt. Sanslöst. Hur som helst. För knäppandets egen skull.

Amatörfotograferingen sådan den framställs i denna reklamdrive degraderar människan från medveten, skapande människa till idiot. Från att det är ett meningsfullt äventyr att ta en bild blir det en slentriankonsumtion av intryck för 60 öre kopian.

Men vissa bilder och ett visst innehåll är förstås viktigare än annat. Om man får tro fotobranschens skyltning.

Deras reklambilder är alltid förföriskt romantiska och vackra. Det kan vara flickor i motljus och nedgående sol eller Lillan som sprattlar på en saftigt grön gräsmatta i perfekta ljusförhållanden.

■ Bilden som fritidsnöje

Det kan förstås också vara anslående vyer från Corsica eller lappländska fjällen, med sol och glada ansikten, loj playastämning eller hurtfriska slalomsmile. Men hela tiden med en perfektion i kopieringen som amatörerna aldrig får uppleva.

Kameran kopplas i reklamen ihop med vissa aktiviteter: fritid, semester, avkoppling, vila. Den spekulerar i vårt behov att spara sommarens behagliga stunder till den kulna vintern.

Vad som är målsättning och spekulat, vad som är att spinna på ett latent behov och vad som är långsiktig inpräglning kan vara svårt att säga. Men faktum kvarstår: ingenstans i kommersiella sammanhang finns en antydning att kameran, och bilden, kan användas till annat än fritidsnöje.

Det värsta är att detta inte heller sker i de organ som vänder sig till de mer avancerade amatörerna. Som "lär ut" hur bilder ska se ut för att vara bra. Alltså fototidskrifterna.

■ Förvrängning av konstnärlighet

Den form av estetiskt ideal, den romantiska bilden (och den romantiserade verkligheten) som finns i fotoaffärernas skyltfönster finns i utvecklad, sofistikerad form i fototidningarna. En konstnärlig bild är i dessa sammanhang en bild som förvränger verkligheten,

som sveper in den i luddigt staffage med hjälp av teleoptik eller motljus, som separerar färger så att verkligheten blir helt abstrakt, eller som gör grafiska effekter av människoansikten så att de individuella dragen försvinner.

Så gott som genomgående betonas estetiken i dess mest utpräglade form, och negligeras innehållet. Det är liberalismen i konstnärlig tappning, l'art pour l'art, konst som självändamål. Och mot denna bakgrund är det bara vad man kan vänta sig att dessa tidningar helt ställer upp på fotoindustrins premisser och målsättningar: en tillvaro dränkt i bilder utan någon tanke bakom — annat än förströelse, försköning, estetisk njutning.

Därmed har kameran blivit något annat än en apparat som kan återge verkligheten. Den har inlemmats i underhållnings- och förströelseindustrins satsning på tidsfördrivet, avkopplingen från "vardagens bekymmer", flykten från verkligheten.

Men det behöver naturligtvis inte vara så. Kameran kan vara en ärlig iakttagare. Den kan också var en konstruktiv faktor i vår strävan att komma tillrätta med olika problem och redovisa missförhållanden.

Denna ärliga öppna iakttagelse tycker jag mig ofta finna i 30-talets amatörbilder. Där finns människor i sin miljö; i semesterns tältläger, vid midsommarstången, under arbetet på åkern. Där finns en helhet, som inte förvrängts av tillkonstlade, estetiserande manipulationer eller upphävt av teleobjektivets fixering till detaljen.

En annan sak som slår mig är att arbetsplatsbilder tycks betydligt vanligare från 30-talet. Helt naturligt; på åkern och i skogen är det tillåtet att fotografera, i fabriken förbjudet. Ty där fungerar kameran som en avslöjare och det är inte meningen.

Hur man på ett konstruktivt sätt kan använda en billig kamera visade några pojkar från Hässelby i samband med miljövårdskonferensen i somras. De visste att vissa produkter som inte fick brännas eldades upp i områdets sopstation. Med sin amatörkamera gjorde de ett reportage om förhållandet; plåtade sopstationen på långt håll, tog sedan detaljer, röken från förbränningsugnens skorsten, material som väntade på att brännas, den arge vaktmästaren som kom och hötte med näven. Resultatet klistrades upp i en pärm med textade kommentarer.

Att plåta ofta behöver inte vara meningslöst. Om man vet vad man ska plåta. Eller hur?

Men den vägledningen får man inte genom de kommersiella kanalerna. Den får man skaffa sig själv. ■

Årets och distriktets största tävlings- o utställningsarrangemang.

TÄVLINGSBESTÄMMELSER.

GRUPP A: Svartvita bilder.

Deltagare får insända upp till 8 bilder. Dess längsta sida får inte överskrida 60 cm. Bilderna skall vara monterade på kartong och renskurna kant i kant. Varje bild skall på baksidan märkas med signatur. Bildtitel och ordningsföljd inom kollektionen får anges.

KOLLEKTION 4-8 bilder.

Begreppet kollektion avser här endast antalet bilder. Deltagare får sammanställa sina bilder med eller utan inbördes ordning.

Kollektionen bedöms som enhet. De kollektioner, som inte placerats eller tagits ut för visning överföres, om inte fotografen genom anteckning på bilden motsätter sig detta, till:

ENSTAKA BILDER

där de bedöms tillsammans med bilder från deltagare som sänt in 1-3 bilder.

GRUPP B: Diapositiva färgbilder.

Deltagare får insända upp till 4 bilder monterade enligt anvisningar, som bifogas dessa regler. Ramstorlek 5x5 cm eller 7x7 cm. Endast ett format i varje kollektion. Varje bild skall märkas med signatur. Bildtitel och ordningsföljd inom kollektionen får anges.

KOLLEKTION 3 eller 4 bilder i övrigt som för grupp A sv/v. bilder.

ENSTAKA BILDER 1-2 bilder i övrigt som för grupp A sv/v bilder.

UTMÄRKELSER: Juryn fördelar silver och bronsplaketter för kollektion och enstaka bild. I varje grupp utdelas högst 5 plaketter och därav endast en och i lägre valör till enstaka bild. Juryn avgör även vilka kollektioner och/eller enstaka bilder som bör visas med kritik utöver de som fått plaket. Diplom utdelas till c:a 20 % av deltagareantalet i varje grupp kollektion och enstaka bild sammanräknat. Endast en utmärkelse per deltagare och grupp.

ALLMÄNT: För skadade eller förkomna bilder och filmer ansvaras ej!

Varje deltagare får endast tävla för en klubb.

OBS! Bilder får endast inlämnas till kollektion eller enstaka bilder.

Jury: Södertälje Fotoklubb.

Tävlingsfilm kan ha 8 eller 16 mm bredd, vara med eller utan ljud, varje enskild smalfilmare eller varje filmgrupp tillhörande distriktansluten klubb äger rätt att delta med en film. Medlem av filmgrupp kan delta med egen film utanför gruppens arbete. Film får inte tidigare ha deltagit i nationella och internationella tävlingar, visats i TV eller i större sammanhang än klubb tävlingar.

Tävlingsfilm skall förses med vit startsladd på vilken skrives signatur, filmtitel och bildfrekvens. Till filmasken bifogas tävlingstalong, på vilken även särskilda anvisningar kan lämnas till ledning för juryns tekniska arbete med filmen. Om filmen åtföljes av löst ljudband, skall detta förses med anteckningar om bandhastighet, avspelningskanal och om särskilt synkroniseringssystem skall användas. Minst tre filmer skall ha inkommit för att jury skall anlitas.

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER: Bilder och smalfilm skall åtföljas av förseglat kuvert innehållande bifogad tävlingstalong. Kuvertet MÅSTE märkas med grupp beteckning A, B eller smalfilm.

AVGIFT: 10:- per deltagare och grupp. Den som deltar i både grupp A och B betalar endast 15:-. De som endast tävlar i "Enstaka Bild" 5:-. För SMALFILM uttages ingen avgift eftersom det får anses som en försökstävling. UTMÄRKELSER för smalfilm bestäms efter juryns utlåtande).

AVGIFTEN insättes av Din klubb på postgiro nr. 27 69 93-3
Som betalnings mottagare anges: ÖSTRA DISTRIKTETS FOTOKLUBBAR.

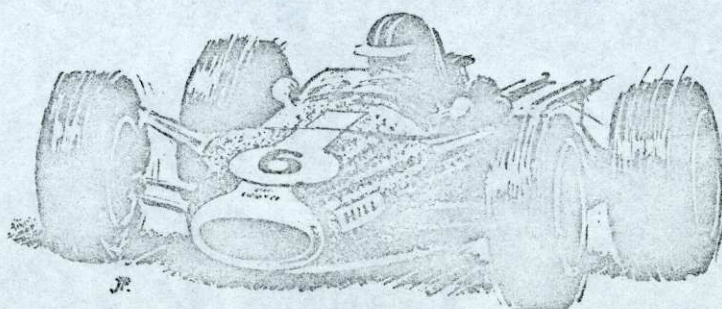
Bilder och film sändes i möjligaste mån klubbvis till:

Fotoklubben GLUGGEN

Box 128,

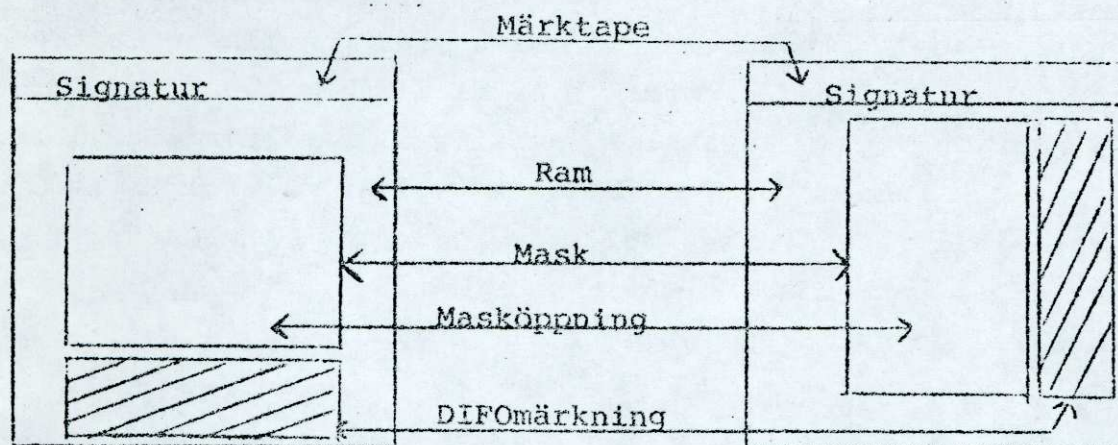
612 01 FINSPÅNG.

Försändelsen väl emballerad, sändes senast den 15 sept. 1973.

MÄRKNING AV DIAPOSITIVA BILDER.

Svensk standard 74 3211 1/4 1956.

"När bilden betraktas upprätt och rättvänd, skall den ha ett vitt, 3 - 5 mm brett band längs framsidans övre kant.

Bandet /tapen kan med fördel även täcka översidan, men får :
icke fortsätta över på ljusbildens baksida.

Ovanstående utdrag ur Svensk standard.

Vad gäller plastramar och liknande med vit eller blank framsida kan man, på ovannämnda ställe av ramen, skriva med en speciell blyertspenna, Stabilo nr 8008, eller ännu bättre klistra på en självhäftande etikett. Kulspetspenna kan också gå bra.

Undantag för DIFO: De deltagare som anger nummer och bildtitel skall göra det på den del av ramen som är snedstreckad härövan.

MOTIONER TILL ÖSTRA DISTRIKTETS STÄMMA I FINSPÅNG D.21 Okt.1973.

Härmed infordras motioner till 1973 års DIFO-stämma. Motionerna, från enskild eller klubb, skall vara S. ALLERTH SKÅRV.65, 60365 NORRKÖPING tillhanda senast den 3 sept.-73.

Preliminär anmälan till lunchen, som kommer att kosta c:a 20:-, på Hotell De Geer.

Namn.....Klubb.....Medföljande.....pers.

Denna talong kan bifogas bilderna eller sändas för sig till "GLUGGEN".

Samling med kaffe kl.10.00-11.00. Lunch 13.00-14.30. Detaljerat dagsprogram kommer till klubbstyrelserna under vecka 38.

Tävlingskupong för svartvitt; DIFO 1973 avskiljes.

NAMN.....SIGN.....

B. ADR.....P.NR.....P.ADR.....

TEL...../.....KLUBB/BILDGR.....

BILDNUMMER 1.....2.....

OCH TITEL 3.....4.....

5.....6.....

7.....8.....

Talongen MÅSTE bifogas bilderna.

TÄVLINGSTALONG FÖR DIAPOSITIVA FÄRGBILDER; DIFO 1973. avskiljes.

NAMN.....SIGN.....

B.ADR.....P. NR.....P. ADR.....

TELEFON...../.....Klubb/Bildnr.....

BILDNUMMER 1.....2.....

OCH TITEL 3.....4.....

Talongen MÅSTE bifogas bilderna.

TÄVLINGSTALONG FÖR SMALFILM; DIFO 1973. avskiljes.

NAMN.....SIGN.....

B.ADR.....P.NR.....P.ADR.....

TELEFON...../ KLUBB/BILDGR.....

FILMTITEL.....BILDHASTIGHET.....

FILMBREDD.....LJUDSATT.....LJUDBAND FÖR BANDSP.....

BANDHASTIGHET.....BANDSPELARKANAL.....

TALONGEN MÅSTE BIFOGAS FILMEN.

Anteckningar kan också göras på baksidan av denna talong.